

„...byl citlivý, nesmírně citlivý a člověk si musel dávat pozor. Přitom všem měl cynický postoj. Brouk byl velmi obtížný. Také proto jsem ho měl rád.“ František Listopad

Bohuslav Brouk, legendární postava, bouřlivák a *enfant terrible* československé avantgardy a bohémy třicátých a čtyřicátých let, se narodil 19. listopadu 1912 v Praze. Po absolvování obchodní akademie a gymnázia se zapsal ke studiu medicíny na Univerzitě Karlově, později studoval tamtéž na přírodovědecké a filozofické fakultě (doktoráty 1937 a 1946). Od počátku třicátých let patřil do okruhu umělecké avantgardy, stal se popularizátorem psychoanalýzy, čímž korespondoval se zájmem o podvědomí a sexualitu ze strany surrealistů – navíc se snažil Freudovo učení a surrealistické úsilí o osvobození individua propojit se sociálním rozměrem marxismu. Nicméně důsledně prosazoval, a sám také teoreticky a prakticky zastával, naprosté odloučení vědy a umění od jakýchkoliv ideologických dogmat. V roce 1934 se stal zakládajícím členem Surrealistické skupiny v ČSR, jejíž programový leták vydává vlastním nákladem. Během Protektorátu Čechy a Morava pracoval v Bílé labuti, rodinném obchodním domě (součást sítě obchodních domů Brouk a Babka), jako estetický poradce. V poválečném období publikoval komunistickou ideologii a praxi brilantně odhalující příspěvky, za něž byl komunisty ostře napadán. Po únoru 1948 je vyloučen ze Syndikátu českých spisovatelů, utíká za hranice, kde se po přechodném pobytu v německém utečeneckém táboře v Řeznu dostává do Paříže, Melbourne a nakonec do Londýna – tam působí jako pedagog na dvou polytechnikách. Umírá opuštěn 19. ledna 1978.

Své provokativní, sarkasmem, skepticismem a demystifikacemi společenských (pseudo)hodnot, konvencí a morálky nabitě texty publikoval od třicátých let, když debutoval v ReDu a Tvorbě; postupně se příspěvky objevily například ve Zvěrokruhu, Erotické revui (mj. proslulý esej Onanie jakožto světový názor), Listu pro sociologii a psychologii, Českém životě, Nových prúdech v súčasnom živote nebo ve sbornících *Ani labuť ani Lůna* (pobuřující úvaha Máchův kult) a *Surrealismus* (oba 1936), doslovem o pornofilii doprovází významný text Jindřicha Štyrského *Emilie přichází ke mně ve snu* (1933). Uveřejňuje řadu publikací s širokou

tematikou, často vydávaných jako soukromé tisky – například *Autosexualismus a psychoerotismus* (1935, 1992 pod mírně odlišným názvem *Autosexualismus a psychoerotismus* – svazek obsahuje i další díla), *O smrti, lásce a žárlivosti* (1936, 2009 pod názvem *O pošetilství života i smrti*), *Patologie životní zdatnosti* (1937), *Manželství – Sanatorium pro méněcenné* (1937), *Stoupa života* (1938), *O funkcích práce a osobitosti* (1938, 1939, 2009), *Jazyková komika* (1941), *Lidé a věci* (1947) či *Plants Consumed by Man* (1975).

Soukromé tisky

Při příležitosti 100. výročí narození **Bohuslava Brouka** (19. listopadu 1912) a 35. výročí jeho úmrtí (19. ledna 1978) vyšla v lednu tohoto roku publikace *Soukromé tisky*, kterou vydávají ve 200 číslovaných výtiscích synové Ivan a Vladimír Broukovi.

Kniha obsahuje eseje:

– Dopisy z exilu příštím milenkám

„Lidé chtějí žít co nejšťastněji a s tímto záměrem si hledají cestu, která by jim v tom kladla co nejméně překážek. Někteří hledají lišácky tuto cestu doma v kolaboraci s komunisty a druzí se ji zase domnívají neméně lišácky nalézt v exilu.“

„[...] mnozí exulanti se vydávají za nadlidi, ačkoliv exilem neprokázali nic jiného než své bezmezné lpění na životě neboli totéž, co prokázali ti, kdo pod nátlakem vstoupili po únoru do KSČ, aby obhájili své životbyty.“

„[...] ani oni neprojevili hrdinství a že místo toho, aby nesnesitelnost komunistického režimu demonstrovali sebevraždou, která by jim nadto ještě zaručila opravdu čestný odchod z tohoto světa, utekli do exilu, kde z nich již dnes mnozí vedou pramálo důstojný život, zaprodávající se z bídy a zoufalství kdekomu a hašteříce se hůře než lůza zmocnivší se doma moci.“

- Onanie jakožto světový názor
- Doslov: Emilie přichází k mně ve snu (Jindřich Štyrský)
- Máchův kult

LN: Jak to vlastně bylo s tím jeho skandálem s Máchovými deníky?

Velmi stručně: Brouk uveřejnil ve sborníku *Ani labuť ani Lůna*, vydaném k 100. výročí básníkovy úmrtí, provokativní esej *Máchův kult*. V něm ostře napadl průběh oficiálních oslav, „ziskuchtivé vydřiduchy“, „slavomamské osobičky“, „vlastence“ atd., kteří si Máchu a jeho dílo přivlastňují a upravují ke svým nízkým účelům. A

nutno dodat, že soudy, jež Brouk v příspěvku vznáší, jsou z drtivé většiny platné i dnes. Důvod podání žaloby badatele Karla Janského byl nicméně jiný: Brouk volal po zveřejnění intimních částí Máchova deníku, s čímž Janský nesouhlasil, a v této souvislosti použil výrazy jako „olysalí duchové“ či „pohlaví zarostlé mechem“, v nichž se Janský údajně poznával. Spor skončil nakonec smírem a Broukovou omluvou v tisku. Celý proces detailně zmapoval Pavel Vašák ve své práci *Šifrovaný deník Karla Hynka Máchy* (2007).

Brouk, mercedes české avantgardy, rozhovor s Viktorem A. Debnárem, Lidové noviny, 1.9. 2010

- Bilance psychoanalýzy k 31. prosinci 1936
- Poslední dnové etiky
- Manželství: Sanatorium pro méněcenné
- Židovství – dílo árijců
- Stoupa života
- Strach z oddechu: Úvaha o negativním smyslu lidské aktivity
- Bludnost jedné představy
- O svobodě a demokracii: Úvahy z cesty do Austrálie.

„A proto, prosím též Vás, má drahá, abyste se v mém loži nevrtila a nevyrušovala mne tak ze snění – bez něhož není lásky, neboť jen fantasí lze zvábnit tristní skutečnost.“

K vydání připravil, ediční poznámkou a poznámkou o autorovi opatřil, obrazovou přílohu a jmenný rejstřík sestavil **Viktor A. Debnár**, který je rovněž autorem obálky. Typografie a sazba písmem Regula Old Face Střešovické písmolijny Viktor A. Debnár a Veronika Daňhelová.

Rozsah 264 str., vyšlo v Praze v lednu 2013.

Publikace nebude distribuována oficiálními distribučními kanály – zájemci nechť se ozvou editorovi V. A. Debnárovi na [victor\(zavináč\)sendme.cz](mailto:victor(zavináč)sendme.cz), popřípadě na tel. č. 224 809 119. Cena 249 Kč.